



Helsedepartementet
Postboks 8011 Dep

0030 OSLO

Vår ref.:
7179/03 ark 812.4 (fhl)
03/340-2 (nbl)

Deres ref.:
03/00181

Dato:
31.mars 03

Høringssvar angående utkast til ny matlov

Det vises til brev av 14. februar 2003 vedrørende høring av utkast til ny matlov.

Fiskeri- og havbruksnærings landsforening (FHL) og Næringsmiddelbedriftenes landsforening (NBL), har som følge av sammenfallende synspunkter, funnet det formålstjenelig å avgi et felles høringssvar i sakens anledning.

NBL og FHL vil innledningsvis uttrykke en viss skepsis i forhold til å operere med så kort høringsfrist for en lov generelt og ikke minst denne svært omfattende lovendringen, spesielt. Imidlertid har vi full forståelse for at prosessen når det gjelder ny forvaltning på matområdet, krever at alle de sentrale elementene er på plass når det nye mattilsynet skal tre i funksjon fra 1.januar 04. I tråd med at ansvaret når det gjelder bl.a. sikring av trygg mat, blir mer og mer eksplisitt skjøvet over til næringene, vil FHL og NBL imidlertid understreke at staten i fremtiden bør legge vekt på å følge dette opp med å gi tilstrekkelig rom for god kommunikasjon bl.a. gjennom tilstrekkelige høringsperioder om alle endringer i regelverket. Vi er således tilfredse med at det ble arrangert et høringsmøte i lovprosessen. Det kom frem vesentlige innvendinger til lovforslaget, og som næringsaktør merket vi oss at en rekke næringsaktører hadde sammenfallende innvendinger.

Generelle kommentarer til høringsnotat og lovforslag

FHL og NBL støtter at loven er bygget opp som en fullmaktslov og at EU's "Food Law"-forordning i Norge vil gjennomført som forskrift med hjemmel i den nye matloven. FHL og NBL er enig i at enkelte av prinsippene nevnt i «Food Law»-forordningen bør gjenspeiles i matloven, selv om vi har visse forslag til endringer i måten dette er gjort i høringsutkastet. Bakgrunnen for det siste, er at en rekke av de relativt omfattende EU-forordningene som kommer på matområdet kan bli mer vidtfavnende på enkelte punkter enn ordlyden i "Food Law"-forordningen skulle tilsi. Blant annet av denne grunn, bør man i den nye matloven sikre at formuleringene av hjemlene som skal sørge for gjennomføringen av de ulike fremtidige EØS-bestemmelsen ikke blir så "trange" at man relativt snarlig må endre den nye matloven, slik man ganske ofte har måttet gjøre med flere av de lovene som nå skal inngå i den nye

loven. NBL og FHL støtter også at den nye matloven vil ha en relativt vid formålsparagraf og et vidt materielt virkeområde. Mange av de problemene som har vært når det gjelder avgrensninger mellom de ulike lovene på matområdet, vil man derved bli forskånet for i fremtiden.

Noen klare forbedringsbehov er det imidlertid når det gjelder avgrensingsproblematikken til tilgrensende lover. Dette skyldes både den nye lovens vide formålsparagraf og lovens ytre grenser i forhold til det materielle virkeområdet. Etter FHLs og NBLs vurderinger er det helt nødvendig at grensene for matloven i forhold til andre lover, blir gjort vesentlig klarere enn det som fremkommer i lovutkastet og høringsnotatet. De nødvendige presiseringer og avgrensninger bør fremkomme både i lovteksten og i lovens forarbeid slik det vil fremstå i den kommende odelstingsproposisjonen.

Når det gjelder lovens formål, er det en stor utfordring ved at loven skal sikre/fremme relativt ulike hensyn som: trygg mat og helse (helsepolitikk og ernæringspolitikk), forbrukerhensyn (forbrukerpolitikk) og markedshensyn, dyrehelse og plantehelse (næringspolitikk) og miljøhensyn (miljøpolitikk) (og til og med dyrevelferd i utkastets § 22). Lovteksten angir for øvrig ingen rettigheter for noen andre enn myndighetene i forhold til en meget omfattende formålsparagraf.

Siden hensynene i formålsparagrafen i ulike situasjoner kan fremstå som motstridende interesser, er det behov for at det i lovteksten og i alle fall i forarbeidet fremkommer formuleringer som eksplisitt angir føringer for hvorledes de ulike hensyn skal sikres og eventuelt avveies i forhold til hverandre, og/eller hvilke særskilte plikter forvaltningen har for å ivareta de ulike hensynene.

De næringspolitiske hensyn er dårlig uttrykt også i høringsnotatet. De næringspolitiske hensyn er i loven uttrykt gjennom markedshensyn og sikring av dyrehelse og plantehelse. Under "markedshensyn" er det i høringsnotatet lite å finne om sikring av konkurranseelighet (redelighet) og hensyn til næringsaktørene i forbindelse med for eksempel risikohåndtering. Konkurranseelighet og fravær av vilkårlighet er ikke viktig bare i forbindelse med handel som sådan, men også i selve produksjonskjeden. Også dette må tydeliggjøres i odelsting proposisjonen som skal legges frem. I denne sammenheng er det grunn til å vise til flertallets uttalelser i Stortinget i forbindelse med behandling av etableringen av mattilsynet om ivaretagelse av hensynet også til de ulike næringene.

Som regjeringen ga uttrykk for om behovet for endringer i norsk matforvaltning i St.prp. nr. 1 (2002-2003) Tillegg nr. 8, er "*Nødvendige tilpasninger av matforvaltningen således også av vesentlig betydning for å sikre konkurransevne og dermed verdiskapningen i norsk matvareindustri*". Videre heter det at tilsynet må være profesjonelt og forutsigbart i sin forvaltning for å bidra til dette. I tillegg er det korrekt anført at "*Krav om redelig frambud bidrar også til å sikre like konkurransevilkår for næringsaktørene*" og videre at sikring av god plante- og dyrehelse er viktig for å sikre *lønnsomhet i primærproduksjonene*.

I § 27 annet ledd i lovutkastet heter det "*Tiltak som treffes i henhold til første ledd skal være rimelig avpasset og ikke hindre handelen mer enn nødvendig, samtidig som det skal tas hensyn til teknisk og økonomisk gjennomførbarhet og andre faktorer som anses å være legitime i den aktuelle saken*". Dette er det eneste stedet det eksplisitt kommer til uttrykk hvilke avveininger som må gjøres i de tilfeller der myndighetene fastsetter tiltak for å håndtere en nærmere angitt risiko.

Risikoanalyse

Risikoanalyse er omtalt i i høringsnotatets kap. 5.4. Departementene argumenterer der for at det ikke anses nødvendig å lovfeste krav om risikoanalyse i den nye matloven, men at det i stedet vil fremgå av forarbeider og i forskriften for gjennomføring av «Food Law»-forordningen. Etter vår vurdering er imidlertid risikoanalysen en så vesentlig premiss for regelverk og myndighetsutøvelse med hjemmel i ny matlov blant annet for å sikre riktig avveining mellom hensynet til helse og næringshensyn, at vi mener forholdet til risikoanalyse må inkluderes i forarbeidet som foreslått under § 1.

Det var i forbindelse med etableringen av WTO i 1995, at bruk av risikoanalyse i forbindelse med produksjon og omsetning av (handel med) mat, dyr og planter ble systematisert. Siden den tid har det vært en betydelig utvikling av risikoanalysen i denne sammenheng dvs å sikre forbrukerne trygg mat og sikre plante- og dyrehelsen i de enkelte land samtidig som man skulle legge til rette for næringsaktivitet og handel knyttet til disse elementene.

Risikoanalysen har utviklet seg til et verktøy som på en ”objektiv, saklig og åpen måte”, skal sikre at myndigheter (nasjonale og internasjonale) finner frem til tiltak for å sikre helsehensynene i tiltrekkelig grad, men ikke iverksetter tiltak som er mer omfattende enn tilstrekkelig (dvs for å oppnå et politisk fastsatt beskyttelsesnivå) dersom tiltakene har negativ effekt på næring eller handel. I starten var risikoanalysen et verktøy for å kunne gjøre slike avveininger i forbindelse med internasjonal handel, men senere er bruk av risikoanalyse satt som forutsetning bl.a. av norske myndigheter for å kunne gjøre de samme avveininger på en ryddig måte også på hjemmemarkedet (jfr. St. meld nr 40 (1996-97) Matkvalitet og forbrukertrygghet).

FHL og NBL er på bakgrunn av ovennevnte, av den klare oppfatning at norske myndigheters krav til seg selv og sin matforvaltning og til Norges internasjonale forpliktelser på matområdet (EØS, WTO) når det gjelder bruk av risikoanalyse, må uttrykkes i forarbeidet til § 1 i matloven. Det må klart fremgå at avveininger mellom helsehensyn og næringsinteresser må baseres på bruk av risikoanalyse og på grunntankene for slik bruk, slik dette kommer til uttrykk i SPS-avtalen, EUs matregelverk og standarder og retningslinjer fra CODEX, OIE og IPPC.

Vi mener at en forutsetning for at næringsaktørene skal kunne delta i arbeid med trygg mat og kommunisere med myndighetene om tiltak og regelverk, er at det er helt nødvendig for oss å anvende risikoanalyse i vårt arbeid med mattrygghet og helsebeskyttelse. Vi gjør også oppmerksom på at gjennomføring av risikovurderinger ikke er en aktivitet som er forbeholdt Vitenskapskomitéen (se pkt. 4.3.5. i St.prp. nr. 1 (2002-2003) Tillegg nr. 8).

Risikovurderinger skal danne grunnlag for internkontrollsystemer, slik det kommer til uttrykk i nytt regelverk. Kompetanse i risikoanalyse (begrepet fareanalyse er anvendt i matregelverket) er en forutsetning for at våre medlemmer skal kunne ha forståelse av og kunne etterleve moderne matregelverk. Implementering av kvalitetssikringssystemer som HACCP forutsetter kompetanse i risikoanalyse (fareanalyse).

Vedrørende vannforsyning og drikkevann

Det er viktig at vi med den nye matloven ikke får en hjemmelslov som viderefører den noe uklare ansvarsfordelingen mellom tilsynsmyndighetene på vannforsyningsområdet som har vært frem til i dag, ved at det ikke tydelig nok fremgår av forarbeider eller lovtekst hva matloven som hjemmelslov konkret skal regulere. Det ligger i Heløe-utvalgets utredning en rekke anbefalinger om hvordan drikkevannsforvaltningen bør organiseres for å sikre en

effektiv og helhetlig forvaltning av vannforsyningsområdet med det nye statlige mattilsynet som en hovedaktør. Vi viser i den anledning også til NORVARs høringsvar datert 15.10.02 til høringsnotat 4. For å sikre at samhandlingen mellom den statlige og den kommunale tilsynsmyndigheten vil fungere tilfredsstillende, er det av vesentlig betydning at det eksplisitt defineres grensesnitt mellom de tre hjemmelsoverne for drikkevannsforskriften. Vi mener at forslaget til lovtekst og det som er av drøftinger om drikkevann i høringsnotatets kap. 4.1.1.3 på langt nær er presist nok slik det nå står. Vi vil be om at det nå blir gjort en grundig gjennomgang av drikkevannsforskriftens bestemmelser og tydeliggjort i proposisjonen den grensedrøfting som skal være mellom matloven, kommunehelsetjenesteloven og helse- og sosialberedskapsloven som hjemmelsover.

Dyrevern

Stortinget har gitt klar melding om at dyrevernloven ikke skal inkorporeres som en del av den nye matloven. NBL og FHL støtter dette bl.a. fordi det ville ha brakt inn enda en dimensjon blant alle de hensyn loven skal ivareta. Imidlertid vil bakgrunnen for offentlig regulering knyttet til forebygging og kontroll med visse produksjonslidelser hos dyr, ha sin begrunnelse i behovet for å fremme dyrevelferd. Dette gjelder både de sykdommene som har visse infeksjøs agens som en del av årsaksfaktorene og de produksjonslidelsene som slett ikke har det. Det fremgikk av opplysninger gitt på høringsmøtet den 12. mars at det likevel vil være matloven som skal hjemle tiltak knyttet til slik regulering. FHL og NBL støtter også dette bl.a. fordi det gjør matloven til hovedlov for regulering av helse hos alle dyr, og virkemidlene vil i prinsippet være de samme.

Imidlertid må det både i lovtekst og forarbeid til den nye matloven fremgå mye tydeligere at loven hjemler offentlige tiltak med tanke på å forebygge, kontrollere og bekjempe alle typer dyresykdommer inkludert dem der hovedårsaken knyttes til avlsarbeidet eller produksjonsforholdene dyrene lever under (se innspill senere).

På den annen side er det etter vår vurdering feil å legge en hjemmel i den nye matloven (§ 22) for å hindre at næringsmidler, innsatsvarer og biprodukter (pels) blir produsert av dyr som har vært behandlet i strid med dyrevernloven. Etter vår oppfatning er det helt uproblematisk å legge denne hjemmelen inn i dyrevernloven som et element i den pågående endringsprosessen for den loven, bl.a. som en foreberedelse av at det nye mattilsynet skal fungere fra 1.januar 04. Vi er enig i at man kan ha et slags helkjedeperspektiv også i forhold til dyrevelferd slik § 22 skisserer. Men så lenge alle tiltak som vurderes ut i fra dyrevelferdsbetraktninger når dyrene er i live, hjemles i dyrevernloven, må også tiltak som regulerer ”bruk av produkter fra mishandlede dyr” også hjemles i dyrevernloven. Slike tiltak vil virke forebyggende mot dårlig dyrevelferd bl.a. fordi de vil fungere som økonomisk ”straff” for dem som bryter bestemmelser gitt i eller i medhold av dyrevernloven. Da bør også en slik form for ”straff” hjemles i dyrevernloven og ikke i matloven. Å beholde § 22 i matloven vil tåkelegge nødvendig fokus og helhetsbetraktninger når det gjelder dyrevelferd og også myndighetenes muligheter til å være klare i sine begrunnelser for vedtak som fattes med hjemmel i matloven.

Miljø

Loven skal fremme miljømessig primærproduksjon. Dette genererer etter vår vurdering en betydelig gråsoner mot andre lover som regulerer hensynet til det ytre miljø. FHL og NBL er klar over bakgrunnen for at dette er inkludert i utkastet til matlov og at gråsoner mot ulike lover ikke er

til å unngå med en så omfattende lov som matloven vil bli. Etter vår vurdering vil gråsonene også så tvil om hvilken etat som er riktig forvaltningsmyndighet i visse sammenhenger

(mattilsynet, SFT, Fiskeridirektoratet). På denne bakgrunn vil sterkt oppfordre til at klargjørende formuleringer bringes inn i de enkelte paragrafer der miljøhensynet er spesielt nevnt og/eller i forarbeidene til disse (se senere).

Vedrørende organiske gjødsel- og jordforbedringsmidler som innsatsvare i matproduksjon

Slik vi leser drøftingen om gjødselvareloven i høringsnotatets kap. 4.2.3, foreslår man at matloven, i motsetning til gjødselvarelovens virkeområde i dag, skal omfatte også bruk av gjødsel i tillegg til tilvirkning, handel m.v. Forslaget til en parlaments- og rådsforordning om konsolidering av EU-regelverk på gjødsel, legger opp til en sterkere beskyttelse av helse og miljø enn tidligere. I forslaget til matlov er også miljø- og helsehensyn sterkere vektlagt enn i eksempelvis gjødselvareloven. Ny matlov virker således å spenne videre som hjemmelslov for bestemmelser om bruk av gjødselvarer enn hva dagens gjødselvarelov gjør. Det er ikke foretatt noen drøftinger i høringsnotatet med hensyn til hvordan ny matlov skal fungere som hjemmelslov for en samordnet gjødselvareforskrift og hvordan grensedragningen mot forurensningsloven og kommunehelsetjenesteloven skal være på dette feltet. Vi vil oppfordre til at disse forholdene blir tydeliggjort i arbeidet med odelstingsproposisjonen.

Det er videre i høringsnotatets kap. 4.2.5 drøftet om innsatsvarer som ikke inngår i matproduksjon skal omfattes av matloven, og pekt på at en oppdeling av innsatsvarer til matproduksjon og andre innsatsvarer vil føre til en dobbeltregulering. Organiske gjødsel- og jordforbedringsmidler, herunder slam, brukes i stadig større grad på grøntarealer som ikke brukes til matproduksjon. Vi vil gi vår støtte til at ny matlov ikke bidrar til å etablere et nytt forvaltningsmessig skille mellom bruk av slam på jordbruksarealer og bruk av slam på andre arealer, men at begge bruksområder omfattes av lovens virkeområde.

Til selve lovforslaget

§ 1 Formål

Kommentar: Det er en rekke hensyn som skal ivaretas. Disse hensyn kan og vil i ulike sammenhenger stå i motsetning til hverandre.

Eksempelvis vil det oppstå situasjoner der næringshensyn vil måtte veies opp mot forbrukerhensyn og der miljøhensyn må veies opp mot helsehensyn (bekjempelse og forebygging av sykdom hos planter og dyr, kan innebære bruk av virkemidler som kan være lite miljøvennlig. Et dramatisk eksempel var den omfattende brenning av storfesom ble gjennomført i England som et resultat av kugalskap). I § 27 annet ledd, omtales det for eksempel at det skal tas næringshensyn, men dette skal ikke gå på bekostning av helsebeskyttelsen. Slike avveininger må gjøres i enhver risikohåndtering. Ulike sett av risikoreduserende tiltak kan ha samme risikoreduserende effekt, men kan ha større eller mindre konsekvenser for næringsaktørene. Ved valg av risikoreduserende tiltak skal man velge de tiltak som er minst handelshindrende og medfører minst kostnader for virksomhetene, forutsatt at valgt beskyttelsesnivå nås.

I matloven har man ikke inkludert bestemmelser om anvendelse av risikoanalyse, slik det er gjort i "Food Law"-forordningen. Imidlertid må risikoanalyse anvendes både av myndigheter og næringsaktører for å oppfylle de plikter i forhold til helse- og miljøbeskyttelse som loven pålegger.

Begrepet ”produksjonskjeden” er anvendt i § 1. Dette kan erstattes med ”ledd i produksjon.....”, som beskrevet i definisjonsparagrafen.

Forslag til tekst som bør inn i forarbeidet: Da virkemiddelbruken for å sikre trygg mat eller god plante- og dyrehelse kan være i strid med de øvrige formål i § 1, skal det før myndighetene fattar vedtak, gjøres avveininger mellom helsehensyn og næringsinteresser basert på bruk av risikoanalyse og ekvivalens slik dette kommer til uttrykk i SPS-avtalen, EUs matregelverk og standarder og retningslinjer fra CODEX, OIE og IPPC.

Forslag til lovtekst: ”.....i alle ledd i produksjon, bearbeiding og distribusjon av innsatsvarer og næringsmidler.....” Således vil man også ut i fra de definisjoner som er lagt inn, sikre nødvendige presiseringer i formuleringene.

§ 5. Definisjoner

Kommentarer: Vi har merket oss at begrepet sporbarhet ikke er definert, selv om det er inkludert en egen paragraf om sporbarhet i loven (§ 12). (Se omtale under § 12).

Definisjonen av planter inkluderer ikke sopp (f eks sjampinjong) og alger (f eks sjøgress). Dette er arter som dyrkes/høstes som ledd i matproduksjon. Slik definisjonen nå er, så vil ikke matloven inneholde hjemmel til å regulere helseproblemer hos denne type organismer. Skal det være slik?

§ 7. Forebygging av fare, varsling og iverksetting av tiltak

Kommentarer: Første ledd om varsling til Mattilsynet av miljøskade i primærproduksjonen: Dersom gårdbruken kommer til å velte maursyredunken, slik at maursyren renner ut i sjøen og dreper all fisken, skal da Mattilsynet eller SFT varsles, eller begge? Dersom gårdbrukeren oppdager at det er lekket store mengder diesel ut i utmark, skal da Mattilsynet eller SFT varsles, eller begge?

Annet ledd: Det utløses krav om tilbaketrekking dersom virksomheten ”tror”. Plikt til å tilbakekalle produkter fra markedet må utløses med grunnlag i en risikovurdering (fareanalyse), fra virksomhetens side. Tro er ikke tilstrekkelig grunnlag. Tilbakekalling må skje på grunnlag av en faglig vurdering. Vi mener at virksomhetene må ha en metodisk og systematisk tilnærming til helsefare spørsmål.

Det må derfor i lovtekst eller forarbeid legges inn presiseringer som kvalifiserer ”mistanken” som skal utløse varslingsplikten.

Det må avklares tydeligere hvem som skal varsles i forhold til miljøskade. Likeledes må det i forarbeidene foretas en nærmere redegjørelse av hvilken tilnærming virksomhetene skal ha til vurdering av risiko og tiltak for å håndtere risikoen. Bruken av begrepet ”tro” kan føre til at plikt om tilbaketrekking kan utløses på ”meget spinkelt” grunnlag. Også i denne forbindelse, må det legges inn i lovteksten eller forarbeidet presiseringer om hva som skal utløse tilbakekallingsplikten.

§ 8. Adgang til sted, bistandsplikt, prøveuttak mv.

Kommentarer: Basert på de erfaringer man har hatt innenfor serveringsnæringen når det gjelder inspeksjoner, ville det være riktig å inkludere krav til tilsynsmyndigheten om å utvise aktsomhet under inspeksjoner. Imidlertid er det kanskje riktig at slike krav til aktsomhet

legges inn i forskriftene det drives tilsyn etter. Dersom det ikke utvises nødvendig aktsomhet ved inspeksjoner, vil dette kunne medføre langsiktige skadevirkninger for virksomheten uten at det under inspeksjonen blir avdekket kritikkverdige forhold.

Forslag til tekst som bør inn i forarbeidet: Tilsynsmyndigheten skal under inspeksjoner utvise aktsomhet og tilbørlig hensyn til den aktivitet som foregår i virksomheten. Disse forhold skal nedfelles i de relevante forskriftene og hjemlet i denne paragrafen.

§ 9 Opplysnings- og rapporteringsplikt

Kommentarer: Næringsaktørens plikter er omfattende og kan medføre vesentlige kostnader for virksomhetene. Forhold knyttet til forretningshemmeligheter kan også komme inn.

Forslag til tekst som bør inn i forarbeidet: Ved gjennomføringen av kravene må det tas behørig hensyn til ulemper og kostnader for virksomheten. Tilsynsmyndigheten plikter å utføre sitt kontrollarbeide i samhandling med virksomheten. Disse forhold skal nedfelles i de relevante forskriftene og hjemlet i denne paragrafen.

§ 12 Sporbarhet

Kommentarer: Begrepet sporbarhet anvendes på forskjellig vis i ulike sammenhenger. Forventningene om hva som er mulig å få til, er til dels helt urealistiske. Kostnader knyttet til ulike former og nivåer av sporbarhet kan være store og vil påvirke prisene på produktene. Sporbarhet kan introduseres for å ivareta ulike hensyn, eksempelvis etterlevelse av ulike merkebestemmelser, eller for å kunne gjennomføre en tilbaketrekking av helsefarlige produkter fra markedet.

Sporbarhet foreligger når informasjonssystemer som kan følge produkter gjennom ulike ledd i produksjon, bearbeiding og distribusjon er implementert. Omfanget av informasjonen som skal være tilgjengelig, vil variere i forhold til hvilke hensyn som skal ivaretas. I forslaget til matlov ligger det krav til virksomhetene om å ha implementert systemer som viser hvem virksomheten mottar varer fra og hvem virksomheten leverer til. Kostnadene vil avhenge av omfanget av informasjonen som skal være tilgjengelig.

I forarbeidet til paragrafen bør det klart fremgå hvilke hensyn myndighetene mener de bør ha hjemmel til å ivareta med bestemmelsene i § 12.

§ 14 Etablering utforming og drift

Kommentarer: Til første ledd: Det er ikke etablering og utforming som skal være hygienisk forsvarlig. Dette betyr at lovteksten må endres. Forslag følger nedenfor.

Det bør vises til eksempler på hva som kan omfattes av forskrifter. Tenkes det her på økologisk produksjon? Hva med anvendelse av stråling av næringsmidler? Hva med anvendelse av genmodifiserte organismer i primærproduksjonen? I en ikke altfor fjern framtid vil dyrking av genmodifiserte organismer bli aktuelt. Bruk av genmodifisert fôr vil også bli aktuelt. Er det her avgrensingsproblematikk i forhold til genteknologiloven?

Forslag til tekst som skal inn i forarbeidet: Denne paragrafen vil være hjemmelsgrunnlag for en lang rekke krav til virksomheter for ivareta ulike typer hensyn i eksempelvis økologisk produksjon (pkt. (f) i annet ledd) eller bekjempelse av dyresykdom (pkt. (e) i annet ledd)

Forslag til lovtekst: *”Etablering, utforming og drift skal skje på en måte som sikrer en hygienisk forsvarlig virksomhet eller ivaretar andre spesifikke kvaliteter.”*

§ 15 Innhold , sammensetning og kvalitet

Kommentarer: pkt. (d) må endres, bl.a. fordi den er altfor snever i forhold til de kommende GMO-forordning om mat og fôr i EU. I tråd med denne forordningen, kan det være forbud mot genmodifiserte organismer, mot innhold av gener fra genmodifiserte organismer, og/eller ethvert produkt fra visse genmodifiserte organismer (for eksempel ikke-godkjente).

§ 18 Innsatsvaretrygghet

Kommentarer: Ordet frambud er tatt ut av matloven med begrunnelse at det var et ”kunstig” ord med dårlig forankring hos brukerne. Av denne grunn bør navnet på paragrafen endres til *”trygge innsatsvarer”*.

Selv om teksten i ”Food Law”-forordningen begrenser seg til fôr til dyr bestemt til næringsmiddelproduksjon bør etter vår oppfatning første leddet i paragrafen også gjelde andre dyr. Utkastet til § 18 er f.eks uklart i forhold til føring av hest.

§ 20 Dyrehelse

Kommentarer: Se innledning.

Tekstforslag: Til tredje ledd bør følgende tilføyes etter ordet dyresykdommer (annen linje): *”.....av enhver årsak”*.

Under (c) er desinfeksjonsmidler og desinfeksjon omtalt. Dette bør strykes her for ikke å ha uklare dobbelthjemlinger i samme lov, da det samme er omtalt i § 14 (e).

§ 21 Næringsmiddeltrygghet

Kommentar: Overskriften bør endres i tråd med forslaget for § 18.

Article 14 i ”Food Law” er her tatt inn i matloven i sin helhet. Vi mener det er bedre med en kortere paragraftekst som ivaretar hensynet til at matloven skal gi rom for det som står i forordningen.

Tekstforslag: *”Næringsmidler må bare omsettes når de er trygge. Det innebærer at næringsmiddelet ikke må være helseskadelig eller uegnet for konsum.*

Ved vurderingen av om næringsmiddelet er trygt, må det tas hensyn til

- a) vanlig bearbeiding, distribusjon og bruksmåte*
- b) hvilke opplysninger som gis til detaljisten/forbrukeren, eller til produsent når næringsmiddelet er en råvare, særlig om hvordan helseskade kan unngås.*
- c) om næringsmiddelet kan ha negative virkninger på helsen, også på lang sikt og i forhold til smittespredning i befolkningen*
- d) om næringsmiddelet er forurenset av fremmedstoffer eller på annen måte, eller at det er uegnet for konsum pga. forråtnelse, forringelse eller nedbryting.*
- e) om næringsmiddelet, når det er beregnet for en forbrukergruppe med en særlig helsemessig overfølsomhet, tilfredsstiller kravene som må stilles i forhold til disse forbrukerne.*

Når et næringsmiddel som anses utrygt, er en del av et parti eller en forsendelse av samme kategori eller betegnelse, skal hele det berørte partiet eller forsendelsen regnes som utrygt, med mindre det etter en grundig vurdering finnes grunnlag for at resten av partiet eller forsendelsen er trygg.

At et næringsmiddel er i samsvar med spesifikke bestemmelser som gjelder for dette næringsmiddelet, og dermed i utgangspunktet er trygt, er likevel ikke til hinder for at tilsynsmyndigheten kan treffe tiltak for å begrense omsetningen av det eller kreve at det trekkes tilbake fra markedet når det er grunn til mistanke om at næringsmiddelet likevel ikke er trygt.

Kongen kan gi nærmere forskrifter for å forebygge produksjon og omsetning av næringsmidler som ikke er trygge.”

§ 22 Næringsmidler og dyrevelferd

Kommentarer: Paragrafen bør utgå. Se begrunnelsen i innledningen.

§ 24 Virksomhetens plikt til å dekke faktiske kostnader

Kommentar: Kravene er tvangsgrunnlag for utlegg. Utgiftene har en meget uklar kostnadsramme og uklar avgrensing. Det er uholdbart at dette er tvangsgrunnlag. Det bør foretas en presisering i forarbeidet i forhold til kostnadsramme og avgrensing.

§ 25 Erstatning for tiltak mot dyresykdom

[0]**Kommentarer:** I høringsnotatet står det at utkast til paragraftekst ”ikke er ment per dags dato å gjelde for fisk”. Det er da uklart om paragrafens tredje ledd faktisk er ment å kunne hjemle erstatning for fisk.

§ 26. Tilsyn og vedtak

Kommentar: Annet ledd: Vi er svært skeptiske til å gi Mattilsynet myndighet til å fastsette, endre og oppheve forskrifter uten forutgående høring. Vi vil vise til at risikoanalyse skal anvendes i Mattilsynet. I retningslinjer for gjennomføring av risikoanalyse som er under arbeid i Codex Alimentarius og i definisjonene som er omtalt i høringsnotatet, er inkludering av interesserte parter understreket. Interesserte parter skal involveres i risikohåndteringen. Dette mener vi står i motsetning til forslag til lovtekst.

Eksempel: Skal Mattilsynet kunne oppheve en forskrift med det resultat at en helserisiko blir større, uten at dette høres?

I artikkel 9 i den generelle «Food Law» forordningen ligger det en forpliktelse om at ”*offentligheten skal høres på en åpen og gjennomskuelig måte*”. Unntak fra dette gjelder kun ”*hvor det på grund av sagens hastende karakter ikke er mulig*”. Vi tolker dette slik at unntak fra høring kun gjelder i helt spesielle situasjoner i ”Food Law”, mens unntakene i matloven er meget omfattende. Det er ikke samsvar mellom ”Food Law” og matloven. I matloven står det dessuten at det er Mattilsynet som tydeligvis kan foreta vurdering om å unnta fra høring. Dette er vi svært skeptiske til.

Vi mener dessuten at ”.....når det er nødvendig for å ivareta internasjonale forpliktelser,” skal strykes. Begrunnelsen er at det aller meste av regelverket som gjelder sikring av trygg mat er en del av EØS-avtalens bestemmelser og må derfor gjennomføres for å ivareta

internasjonale forpliktelser. Det kan derfor ikke aksepteres at ivaretagelse av internasjonale forpliktelser er grunn god nok for å ikke gjennomføre høringer.

Det må foretas endringer i lovteksten som skaper samsvar med "Food Law" med tanke på unntak fra høring. Dessuten må det ikke være Mattilsynet som skal kunne bestemme unntak fra høring uten at departementene er trukket inn.

§ 27. Vedtak begrunnet i føre-var prinsippet

Kommentar: Det står i første ledd 3.dje linje at tilsynsmyndigheten kan treffe midlertidige tiltak. Vi mener at dette kan være tiltak som også må vurderes av politisk ledelse i departementene, jamfør kugalskap, munn- og klauvsjuka med mer. Dessuten sies det i høringsnotatet at det er departementene som skal fastsette forskrifter. Midlertidige tiltak vil som regel fastsettes i forskrifter.

I annet ledd står det: *"Tiltak skal være rimelig avpasset og ikke hindre handelen mer enn nødvendig, samtidig som det tas hensyn til teknisk og økonomisk gjennomførbarhet og andre faktorer som anses å være legitime i den aktuelle saken."* Dette gjelder ikke bare i føre-var sammenheng, men gjelder helt generelt når introduksjon av risikoreduserende tiltak er nødvendige for å oppnå det valgte beskyttelsesnivå. Ulike sett av risikoreduserende tiltak kan ha samme risikoreduserende effekt. Næringshensyn skal ivaretas. Ved valg av risikoreduserende tiltak skal man velge de tiltak som er minst handelshindrende og medfører minst kostnader for virksomhetene forutsatt at valgt beskyttelsesnivå nås.

Tekstforslaget nedenfor er langt klarere enn utkast i høringsnotatet. Dessuten er miljøhensynet tatt ut fordi føre-var prinsippet har et annet innhold i miljøsammenheng enn i matsammenheng og matloven vil aldri være den sentrale lovgivning for å regulere hensynet til miljø i Norge.

Tekstforslag: *"Kongen kan, i særlige tilfeller hvor det på bakgrunn av vurdering av tilgjengelige opplysninger er sannsynliggjort at det foreligger en mulighet for alvorlig risiko for menneskers, dyrs eller planters helse, men hvor det fortsatt råder vesentlig vitenskapelig usikkerhet, gi forskrifter om midlertidige tiltak som er nødvendige for å oppnå tilstrekkelig beskyttelse."*

Tiltak som vedtas i henhold til første ledd, skal være rimelig avpasset og ikke hindre næringsvirksomhet mer enn nødvendig, samtidig som det tas hensyn til teknisk og økonomisk gjennomførbarhet og andre faktorer som anses å være legitime i den aktuelle saken. Tiltakene skal vurderes på nytt innen en rimelig tidsperiode.

§ 30 Stenging

Kommentar: Tilsynsmyndigheten kan foreta stenging av virksomheten. Når det gjelder stenging ved overhengende fare for miljøskade, er det da Mattilsynet som har myndighet til å stenge virksomheten, eller burde det være SFT?

§ 33 Informasjon til almenheten

Kommentar: Etter hva vi forstår skal forslaget i første setning dekke bestemmelsen i forordningen. Formuleringen *"knyttet til inntak av næringsmidler"* går imidlertid etter vår oppfatning lenger enn ordlyden i "Food Law"-forordningen, der det heter: *"...om at en fødevarer eller et foder kan udgøre en risiko for mennesker eller dyrs sundhed."* Deretter beskriver "Food Law"-forordningen forhold knyttet opp til *"fødevarer eller foderet."*

Unøyaktig og upresis informasjon om en virksomhet kan få store konsekvenser for virksomheten.

Forslaget ”.....knyttet til inntak av næringsmidler eller fôr.....” kan forstås som å omfatte forhold som nødvendigvis ikke har direkte sammenheng med næringsmiddelet eller fôret, mens forordningen er klar her. Forslaget i andre setning er etter vår oppfatning ikke akseptabel. Etter vår oppfatning bør forslaget til § 33 i størst mulig utstrekning være en direkte oversettelse av Artikkel 10 i ”Food Law”-forordningen.

Dersom man velger å ikke endre teksten, slik vi ønsker, er det nødvendig at presiseringer i samsvar med Artikkel 10 i ”Food Law”-forordningen foretas i forarbeidet.

Forslag til lovtekst: Som Artikkel 10 i ”Food Law”-forordningen

§ 34 Virksomhetskarantene

Kommentar: Etter vår oppfatning skal det godt dokumenterte grunner til for å innføre et slikt institutt. Etter vår oppfatning er det store mangler ved drøftelsene om å innføre et system med virksomhetskarantene. Virksomhetskarantene kan virke helt ødeleggende for en fremtidig næringsvirksomhet. Tvangsmulkt og muligheter for å stenge en virksomhet inntil forholdene er rettet, er etter vår mening tilstrekkelige virkemidler.

Forslag til lovtekst: ”Kongen kan i forskrifter gi nærmere bestemmelser om virksomhetskarantene.” Begrunnelsen er at gjennomføringen av virksomhetskarantene må belyses bedre og være gjenstand for nødvendige høringer før det kan iverksettes i praksis.

§ 35 Straff

Kommentar: [0]Strafferammen for den som hindrer forebyggelse av flyulykke, brann, oversvømmelse etc. der menneskeliv står i fare, er f.eks. ett år. Dette bør ikke ha høyere ramme.

Vi ser fordelene av å gjøre opp et straffbart forhold gjennom et forenklet forelegg. Ut i fra rettssikkerhetshensyn stiller vi oss imidlertid skeptisk til at tilsynsmyndigheten skal kunne overta påtalemyndighetens rolle i denne sammenheng.

Med vennlig hilsen
NÆRINGSMIDDELBEDRIFTENES
LANDSFORENING

FISKERI- OG HAVBRUKSNÆRINGENS
LANDSFORENING

Knut Maroni
Adm. direktør

Geir Andreassen
Adm. direktør